EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 14. 6. 2023
COM(2023) 303 final

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

Udržateľný rybolov v EÚ: aktuálny stav a smerovanie na rok 2024

{SWD(2023) 172 final}

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

Udržateľný rybolov v EÚ: aktuálny stav a smerovanie na rok 2024

1. ÚVOD

Toto oznámenie poskytuje podrobnejšie informácie o stave európskeho rybolovu monitorovaného v roku 2022. Zároveň poskytuje návrhy Komisie a konzultácie Komisie s tretími krajinami v oblasti rybolovných možností na rok 2024. Cieľom je zlepšiť odolnosť rybárov, podporiť obnovu populácie smerom k maximálnemu udržateľnému výnosu (ďalej len „MSY“) a udržať zdravé populácie na úrovni MSY.

V súčasnosti sa nadmerne loví omnoho menej populácií rýb a rybári zaznamenávajú sociálno-ekonomické zisky z určitých populácií, ktoré sa už nejaký čas regulujú na zdravších úrovniach. Vysoké ceny palív však dosiahnuté zisky oslabili, čím sa preukazuje potreba budovať odolnosť, vďaka ktorej bude rybárska flotila EÚ menej závislá od fosílnych palív, a ochraňovať populácie rýb. S cieľom riešiť kľúčové výzvy a zlepšiť odolnosť rybolovu EÚ začala Komisia komplexný a konštruktívny proces spolupráce v rámci **balíka v oblasti rybárstva a oceánov**[1]. Je dôležité pokračovať v tejto spolupráci a dialógu.

Vojenská agresia Ruska voči Ukrajine od februára 2022 ovplyvňuje rybolov EÚ z niekoľkých hľadísk, najmä v Čiernom mori. Vedie k pretrvávajúcim narušeniam rybolovných činností a obchodných tokov, má vplyv na vedecké odporúčania a na niektoré rokovania na medzinárodnej úrovni. Tieto skutočnosti poukazujú na význam zvyšovania odolnosti s cieľom zaistiť potravinovú bezpečnosť v Európe, význam napĺňania cieľov Zelenej dohody[2] a prijatia ďalších opatrení v oblasti inovácií a energetickej transformácie, ako sa zdôrazňuje v balíku v oblasti rybárstva a oceánov.

2. POKROK V OBLASTI UDRŽATEĽNEJŠIEHO RYBOLOVU V EÚ

Udržateľný rybolov znamená, že každý rok možno uloviť len také množstvo rýb, ktoré zodpovedá možnému prírastku ich populácie v ďalšom roku. Populácia sa loví udržateľným spôsobom na úrovni MSY, keď je pomer medzi skutočnou rybolovnou úmrtnosťou (F) a rybolovnou úmrtnosťou na úrovni MSY (F_{MSY}) nižší ako 1 alebo rovný 1[3].

Vďaka investíciám zo strany rybárov a vnútroštátnych správnych orgánov a záväzku Európskeho parlamentu, Rady a Komisie týkajúceho sa zodpovedného riadenia rybolovu sa rybolov stal udržateľnejším a v EÚ sa v súčasnosti nadmerne loví oveľa menej populácií.

V roku 2003 bola väčšina populácií, ktoré sú predmetom záujmu EÚ, výrazne nadmerne lovená a medián rybolovnej úmrtnosti v **severovýchodnom Atlantiku** predstavoval 1,68 F_{MSY}. Miera odvtedy klesla a najnižšiu hodnotu dosiahla v roku 2021 na úrovni 0,76.

---

1 COM(2023) 100 final; COM(2023) 101 final; COM(2023) 102 final; a COM(2023) 103 final.

2 COM(2019) 640 final.

3 Podrobná analýza F_{MSY} a stavu biomasy populácií rýb vo všetkých morských oblastiach je uvedená v oddiele 1 sprievodného pracovného dokumentu útvarov Komisie.

V **Stredozemnom mori a Čiernom mori** klesol medián miery úmrtnosti z 2,06 F_{MSY} v roku 2003 na 1,7 v roku 2020[4] a situácia sa zlepšila, keďže v porovnaní s predchádzajúcim rokom je aktuálne k dispozícii viac posúdení stavu populácií. Miera rybolovnej úmrtnosti najviac klesla vo východnej časti Stredozemného mora, po ktorej nasleduje Čierne more a západná časť Stredozemného mora. V strednej časti Stredozemného mora došlo k nepatrnej zmene.

Tam, kde miera rybolovnej úmrtnosti klesla, sa biomasa populácie rýb zvyšuje[5]. Pomáha to zlepšiť úlovky a výnosnosť rybolovu a zvyšuje sa jeho uhlíková efektívnosť (v zmysle kg ulovených rýb na kg emitovaných emisií uhlíka). Ako príklad riadneho hospodárenia možno uviesť, že v Biskajskom zálive sa v roku 2021 po prvýkrát v rámci spoločnej rybárskej politiky[6] nadmerne nevylovili žiadne populácie. Nárast populácií rýb v tejto oblasti je pozoruhodný a dosahuje viac ako trojnásobok úrovne množstva zaznamenaného v roku 2003.

Vyhlásenia o vylodení a záznamy o predaji sú nevyhnutné na monitorovanie čerpania kvót a nahlasovanie súhrnných údajov o úlovkoch. Nahlasovanie presných údajov je nevyhnutné, pretože je to základom udržateľného rybolovu a spoľahlivých vedeckých údajov. Napriek tomu pretrvávajú problémy so zabezpečením riadneho zaznamenávania všetkých úlovkov a ich započítavania do kvót, a to vzhľadom na nedostatky v spôsobe váženia všetkých vylodených produktov rybolovu zo strany členských štátov a v ich presnom zaznamenávaní v dokumentoch na registráciu úlovkov. Ide o opakujúce sa zistenie v hodnoteniach, ktoré vykonala Komisia vo viacerých morských oblastiach v predchádzajúcich rokoch. Komisia nadviazala na prípady nedodržiavania predpisov otvorením ďalšieho hodnotiaceho cyklu v roku 2022 a postupmi v prípade nesplnenia povinnosti, ktorými od členských štátov vyžaduje, aby prijali opatrenia na presné nahlasovanie svojich úlovkov.

Populácie v severovýchodnom Atlantiku sú v súčasnosti v priemere v rozsahu, ktorý je v súlade s cieľmi spoločnej rybárskej politiky týkajúcimi sa miery rybolovnej úmrtnosti. Hoci sa v roku 2022 dosiahol značný pokrok smerom k cieľom stanoveným v rámci spoločnej rybárskej politiky, je potrebný ďalší pokrok, a to najmä v Stredozemnom mori a Čiernom mori.

2.1. Rybolovné možnosti v roku 2023

Rybolovné možnosti predstavujú významný krok z hľadiska udržateľného riadenia rybolovu. V oblasti Atlantiku, Baltského mora a Skagerrak/Kattegat sa rybolovné možnosti vymedzujú najmä ako obmedzenia výlovu [známe ako celkový povolený výlov (ďalej len „TAC“)].

Populácie rýb a ich vývoj naďalej ovplyvňuje **dramaticky odlišná environmentálna situácia** v **Baltskom mori a jeho riekach**. V **Baltskom mori** sú v súčasnosti rôzne tlaky, ktoré vedú k degradácii biodiverzity. Aktuálne tieto tlaky zahŕňajú vysoké znečistenie zo vstupov živín a trvalo vysoké úrovne znečisťujúcich látok. Čiastočne to pramení

[4] Hodnota z roku 2021 ešte nie je k dispozícii, keďže posúdenia komisie GFCM boli vykonané pomocou údajov do roku 2020.

[5] (od roku 2003 celkovo +18 %, +39 % v severovýchodnom Atlantiku, +6 % v Stredozemnom mori a Čiernom mori).

[6] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1380/2013 z 11. decembra 2013 o spoločnej rybárskej politike.

z nevykonávania právnych predpisov EÚ[7]. Štyri z desiatich rybolovných oblastí (sleď atlantický, dve populácie tresky škvrnitej a losos atlantický v hlavnej oblasti) už nie sú cieľové a možno ich vylodiť len ako vedľajší úlovok. Zostávajúcimi cieľovými rybolovnými oblasťami sú ostatné pelagické druhy (šprota severná a sleď atlantický v centrálnej oblasti Baltského mora, Botnickom zálive a Rižskom zálive) a platesa veľká, s obmedzeniami výlovu stanovenými v súlade s MSY, a losos atlantický v Botnickom zálive a vo Fínskom zálive, s obmedzeniami výlovu stanovenými v súlade s preventívnym prístupom. Vo viacročnom pláne pre Baltské more[8] sa využívajú všetky nástroje, t. j. pozastavenie cieľových rybolovných oblastí, stanovenie TAC pod maximálne odporúčané úrovne, zákaz rybolovu počas obdobia neresenia a obmedzenie rekreačného rybolovu, aby sa pomohlo obnove oslabených populácií rýb. Ak však členské štáty nebudú v plnej miere uplatňovať a vykonávať právne predpisy EÚ, tieto nástroje nebudú postačovať na to, aby umožnili obnovu všetkých populácií rýb. Vo vyhlásení ministrov *Naše Baltské more* bol prijatý záväzok vykonávať právo EÚ v plnom rozsahu; tento záväzok je nevyhnutné dodržať[9].

Opatrenia na prekonanie problémov súvisiacich s tlakmi zo znečistenia, eutrofizácie a zmeny klímy na morské ekosystémy, rybolov a akvakultúru sa začínajú príspevkami od vedeckej obce. Veda umožňuje tvorcom politík prijímať informované rozhodnutia a v plnej miere uplatňovať ekosystémový prístup k riadeniu rybolovu a akvakultúry, ktorý je jednou z kľúčových zásad spoločnej rybárskej politiky.

Vody **Skagerraku/Atlantiku** majú nižší tlak na populácie rýb a odlišné environmentálne podmienky. V týchto morských oblastiach prinieslo udržateľné hospodárenie s 29 populáciami pozitívne výsledky s výrazným zvýšením TAC v kľúčových komerčných rybolovoch do roku 2023.

V prípade spoločne využívaných populácií so Spojeným kráľovstvom sa obe strany dohodli na TAC v rámci lehoty stanovenej v dohode o obchode a spolupráci[10] v súlade s MSY pre väčšinu populácií, pri ktorých bolo odporúčanie k dispozícii. V prípade siedmich populácií (kde sa odporúčal nulový výlov) sa pri šiestich z nich strany dohodli na obmedzení výlovu na nízku úroveň, ktorá sa vzťahuje len na vedľajšie úlovky, aby sa predišlo blokovaniu zmiešaného rybolovu, v súlade s nariadením o spoločnej rybárskej politike[11]. Pri jednej

---

7 Najmä smernica o dusičnanoch, smernica o čistení komunálnych odpadových vôd, rámcová smernica o morskej stratégii, rámcová smernica o vode, smernica o ochrane vtáctva a smernica o ochrane biotopov, rámcová smernica o odpade, smernica o námornom priestorovom plánovaní, smernica o jednorazových plastových výrobkoch, nariadenie o spoločnej rybárskej politike, integrovaná námorná politika a spoločná poľnohospodárska politika.

8 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1139 zo 6. júla 2016, ktorým sa ustanovuje viacročný plán pre populácie tresky škvrnitej, sleďa atlantického a šproty severnej v Baltskom mori a pre rybolov využívajúci tieto populácie.

9 https://commission.europa.eu/system/files/2020-09/ministerial_declaration_our_baltic_conference.pdf.

10 Dohoda o obchode a spolupráci medzi Európskou úniou a Európskym spoločenstvom pre atómovú energiu na jednej strane a Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska na strane druhej ST/5198/2021/INIT (Ú. v. EÚ L 149, 30.4.2021, s. 10 – 2539).

11 Odôvodnenie 51 nariadenia Rady (EÚ) 2023/194 z 30. januára 2023, ktorým sa na rok 2023 stanovujú rybolovné možnosti pre určité populácie rýb uplatniteľné vo vodách Únie a pre rybárske plavidlá Únie v určitých vodách nepatriacich Únii a ktorým sa na roky 2023 a 2024 stanovujú takéto rybolovné možnosti pre určité hlbokomorské populácie rýb.

populácii sa strany dohodli na monitorovaní TAC na základe odporúčania Medzinárodnej rady pre výskum mora (ďalej len „ICES“) o úrovni TAC[12]. Diskusie, ktoré sa uskutočnili medzi oboma stranami v rámci Osobitného výboru pre rybolov, boli nápomocné pri zefektívnení každoročných konzultácií a dosiahnutí časového harmonogramu a uspokojivej dohody[13].

Pokiaľ ide o **spoločne využívané populácie medzi EÚ, Nórskom a Spojeným kráľovstvom**, tieto tri strany sa dohodli na stanovení TAC v súlade s odporúčaním MSY. S cieľom pokračovať v obnove populácie tresky škvrnitej v Severnom mori predĺžili nápravné opatrenia a stanovili TAC pre dve populácie pod úrovňou vedeckého odporúčania z dôvodu ich interakcie s treskou škvrnitou v zmiešanom rybolove. TAC pre sleďa atlantického v Severnom mori boli stanovené v súlade s vedeckými odporúčaniami a strany sa dohodli, že budú naďalej obmedzovať výlov s cieľom zmierniť vplyv na prelovené populácie sleďa atlantického v západnej oblasti Baltského mora. Strany sa dohodli, že v roku 2023 zrevidujú súčasný model riadenia a prístup k stanovovaniu TAC pre sleďa atlantického v Severnom mori[14]. Na úrovni MSY bola na základe posúdenia stanovená jediná **dvojstranná spoločne využívaná populácia s Nórskom**[15]. Odchýlenie sa od existujúcich dohôd o spoločnom využívaní spoločne riadených populácií by v tejto súvislosti mohlo mať negatívny vplyv na ich stav a ohroziť cieľ stanovenia TAC na úrovni MSY.

V prípade **výrazne rozšírených populácií**[16] makrely atlantickej, tresky belasej a atlantico-škandinávskej populácie sleďa atlantického sa pobrežné štáty[17] dohodli na stanovení celkových TAC na úrovni MSY. Pri absencii dohôd o spoločnom využívaní však súčet kvót z pobrežných štátov naďalej prekračuje celkový dohodnutý TAC. EÚ zaujala zodpovedný prístup neumožňujúci jednostranné zvyšovanie nad rámec posledných dohodnutých podielov, ktorý nedodržali všetky pobrežné štáty. Táto situácia už vytvára tlak na udržateľnosť týchto populácií. Komisia aktívne vedie diskusie s ďalšími pobrežnými štátmi s cieľom uzavrieť nové dohody o spoločnom využívaní týkajúce sa udržateľného hospodárenia s populáciami.

Stredozemné more a Čierne more sú domovom viacdruhového rybolovu s mnohými populáciami využívanými spoločne s tretími krajinami. Miera rybolovnej úmrtnosti sa pri

---

12 Zápisnica z konzultácií o rybolove medzi Spojeným kráľovstvom a Európskou úniou na rok 2023:https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/system/files/2022-12/2023-eu-uk-fisheries-consultations_en.pdf.

13 Zápisnica zo stretnutí Osobitného výboru pre rybolov je uvedená na stránke:https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/relations-non-eu-countries/relations-united-kingdom/eu-uk-trade-and-cooperation-agreement/meetings-eu-uk-partnership-council-and-specialised-committees-under-trade-and-cooperation-agreement/specialised-committee-fisheries_en.

14 Záznam z konzultácií o rybolove medzi Európskou úniou, Nórskom a Spojeným kráľovstvom na rok 2023:https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/system/files/2022-12/2023-eu-no-uk-fisheries-consultations_en.pdf.

15 Záznam o uzavretí konzultácií o rybolove, počas ktorých Nórsko a Európska únia rokovali o regulácii rybolovu v Skagerraku a Kattegate v roku 2023:https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/system/files/2023-03/2023-eu-norway-skagerrak-fisheries-consultations_en.pdf.

16 https://www.ices.dk/community/groups/pages/wgwide.aspx, Pracovná skupina pre výrazne rozšírené populácie zostavuje a analyzuje údaje o veľkých populáciách pelagických druhov, ako aj o iných výrazne rozšírených druhoch a druhoch migrujúcich na veľké vzdialenosti.

17 Pobrežnými štátmi v severovýchodnom Atlantiku pre príslušné populácie sú Európska únia, Spojené kráľovstvo, Nórsko, Island, Faerské ostrovy, Grónsko a Ruská federácia.

niektorých populáciách priblížila k udržateľnej úrovni, pričom sedem z nich v roku 2020 dosiahlo F_{MSY}, no mnohé populácie sa stále lovia nad udržateľnými úrovňami. Je potrebné pokračovať v opatreniach na znižovanie rybolovného úsilia a dosahovanie cieľa MSY, a to najmä vykonávaním viacročného plánu pre západnú časť Stredozemného mora[18] a stratégie Všeobecnej rybárskej komisie pre Stredozemné more (ďalej len „GFCM“) do roku 2030[19]. Rybolovné možnosti na rok 2023 sú v súlade s významným súborom opatrení prijatým v roku 2022.

Na dosiahnutie cieľa MSY do roku 2025 v rámci viacročného plánu **pre západnú časť Stredozemného mora** sa pri rybolovných možnostiach[20] využíva integrovaný prístup, v rámci ktorého sa vychádza z nástrojov riadenia a vyvíja sa kompenzačný mechanizmus, ktorý podporuje používanie selektívnejšieho výstroja a oblastí zákazu rybolovu. Členské štáty sa vyzývajú, aby pokračovali v prijímaní opatrení v rámci tohto mechanizmu. Rada takisto stanovila maximálne obmedzenia výlovu v prípade hlbokomorských kreviet, ktoré sú najviac zasiahnuté nadmerným rybolovom, a zachovala stropy rybolovného úsilia pre plavidlá na lov lovnou šnúrou.

Intenzívna práca v rámci komisie **GFCM** podporovaná konzistentným postavením EÚ v rámci regionálnych organizácií pre riadenie rybárstva viedla k prijatiu významných rozhodnutí. Predovšetkým viedla k piatim viacročným plánom riadenia založeným na zásadách spoločnej rybárskej politiky. To zase viedlo k prijatiu maximálnych obmedzení výlovu v prípade hlbokomorských kreviet v Iónskom mori, Levantskom mori a Sicílskom prielive (vrátane opatrení pre merlúzu európsku) a maximálnej úrovne výlovu pagela bledého v Alboránskom mori. Dlhodobý plán komisie GFCM v oblasti riadenia malých pelagických druhov v Jadranskom mori bol odsúhlasený s cieľom poskytnúť vysoké dlhodobé výnosy v súlade s MSY, znížené obmedzenia výlovu pre sardely a sardinky v roku 2023 a zmrazenú kapacitu pre plavidlá na lov pelagickou vlečnou sieťou a plavidlá na lov vakovou sieťou. Komisia GFCM zároveň pokračovala vo vykonávaní viacročného plánu pre populácie žijúce pri morskom dne v Jadranskom mori, ktorým sa zavádza maximálne obmedzenie rybolovného úsilia pre plavidlá loviace vlečnou sieťou na lov pri dne aj pre plavidlá loviace vlečnými sieťami s rozperným rahnom a vďaka ktorému chce dosiahnuť cieľ MSY pre všetky kľúčové populácie do roku 2026. Prijala obmedzenia zberu koralu červeného a strop rybolovného úsilia v prípade koryfény veľkej v medzinárodných vodách Stredozemného mora. V prípade Čierneho mora bol na základe plánu komisie GFCM stanovený TAC pre kalkana veľkého a bola určená autonómna kvóta Únie pre šprotu severnú.

EÚ sa takisto dohodla na ambicióznych opatreniach pre **morský rybolov úhora európskeho**[21] vrátane predĺženia zákazu rybolovu na mori z troch na šesť mesiacov, aby sa

---

18 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1022 z 20. júna 2019, ktorým sa ustanovuje viacročný plán pre rybolov populácií žijúcich pri morskom dne v západnej časti Stredozemného mora a ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 508/2014.

19 Stratégia GFCM pre udržateľný rybolov a akvakultúru v Stredozemnom mori a Čiernom mori do roku 2030. https://www.fao.org/documents/card/en/c/cb7562en.

20 Nariadenie Rady (EÚ) 2023/195 z 30. januára 2023, ktorým sa pre určité populácie a skupiny populácií rýb stanovujú na rok 2023 rybolovné možnosti uplatniteľné v Stredozemnom a Čiernom mori.

21 Článok 13 nariadenia (EÚ) 2023/195.

zhodoval s migráciou mladých úhorov a obdobím, keď dospelé úhory plávajú medzi morom a riekami. Vykonávanie týchto opatrení bude v roku 2023 predmetom zintenzívneného monitorovania. Komisia bude pozorne sledovať pokrok pri vykonávaní opatrení v spoločnom vyhlásení o posilnení obnovy populácie úhora európskeho, ktoré podpísala Komisia a niektoré členské štáty.

3. STAV FLOTILY EÚ

Členské štáty musia svoje flotily udržiavať tak, aby spĺňali vnútroštátne stropy na kapacitu plavidiel [hrubá priestornosť (GT)] a výkon motora (kW). Musia znížiť kapacitu flotíl, ktoré nie sú v rovnováhe, každoročným vypracovaním správy o biologickej a hospodárskej udržateľnosti flotíl. V prípade dôkazov o nerovnováhe musia predložiť akčné plány na jej nápravu v jasnom časovom rámci. Kapacitu vyradenú prostredníctvom verejných zdrojov nemožno nahradiť.

Od roku 2022 sa počet plavidiel, hrubá priestornosť a výkon motora znížili o 0,3 %, o 0,7 % a 0,5 %. V decembri 2022 tak flotila registrovaná v EÚ[22] pozostávala zo 72 472 plavidiel s hrubou priestornosťou 1 321 454 ton a výkonom motora 5 264 658 kW.

Členské štáty vo svojich správach za rok 2022 uvádzajú, že ich flotily sú pod stropmi a spĺňajú požiadavky podľa článku 22 nariadenia o spoločnej rybárskej politike. Pretrvávajú však obavy týkajúce sa presnosti a spoľahlivosti údajov, na ktorých sú založené správy jednotlivých štátov, a existencie alebo presnosti akčných plánov členských štátov. V oznámení o spoločnej rybárskej politike[23] Komisia vyzýva členské štáty, aby zvýšili transparentnosť a pružnosť riadenia svojich rybolovných kapacít a uľahčili prípadné prerozdelenie nevyužitej kapacity na štrukturálne investície do plavidiel.

4. SOCIÁLNO-EKONOMICKÁ VÝKONNOSŤ

Energia je jednou z hlavných nákladových položiek rybárskej flotily EÚ. Rekordné ceny palív[24] mali veľký vplyv na sociálno-ekonomickú výkonnosť rybárskej flotily EÚ v roku 2022. Tomuto vplyvu predchádzalo prerušenie pozitívnych trendov hospodárskej výkonnosti v dôsledku pandémie COVID-19 v roku 2020 a narušenie trhu spôsobené vojenskou agresiou Ruska voči Ukrajine. Odhaduje sa, že v prípade celej rybárskej flotily EÚ sa zvýšením ceny paliva o 10 centov znižuje ročný hrubý zisk o 185 miliónov EUR (alebo 16 % ročného hrubého zisku za rok 2020). Vo viacerých segmentoch flotily, ktoré využívajú výstroj náročnú na palivo, môžu náklady na energie predstavovať až polovicu celkovej hodnoty vylodení.

V dôsledku toho zaznamenala rybárska flotila EÚ po prvýkrát od roku 2008 celkovú stratu. Po dosiahnutí rekordných cien palív na úrovni 1,2 EUR za liter v lete 2022 však ceny v prvom štvrťroku 2023 postupne klesali na úroveň 0,8 – 0,9 EUR za liter. Očakáva sa, že pri súčasných cenách palív dokáže rybárska flotila EÚ priniesť hrubú pridanú hodnotu vo výške

22 Vrátane flotily aktívnej v najvzdialenejších regiónoch.
23 COM(2023) 103 final.
24 V roku 2022 ide o viac ako dvojnásobok v porovnaní s priemernou cenou v roku 2021.

približne 2,5 miliardy EUR, čo predstavuje hrubý zisk takmer 300 miliónov EUR, dokáže pokryť prevádzkové náklady a zachovať pracovné miesta a platy pre 125 000 rybárov v roku 2023. Ide o výrazné zlepšenie v porovnaní s rokom 2022, keď väčšina rybárskych flotíl EÚ nebola schopná pokryť svoje prevádzkové náklady. Pri súčasných cenách palív, ktoré zostávajú o 70 % vyššie ako ceny v roku 2021, by sa však v roku 2023 v priemere vytvoril veľmi malý až žiadny čistý zisk.

Vplyv tejto výkonnosti nie je vo všetkých segmentoch flotíl rovnaký. Všeobecne platí, že segmenty flotily, ktoré závisia od udržateľne využívaných populácií a ktoré zvýšili svoju energetickú efektívnosť (alebo znížili náročnosť svojho paliva), majú tendenciu dosahovať lepšiu výkonnosť a generovať vyššie platy pre svoje posádky napriek súčasným nepriaznivým hospodárskym podmienkam. Demonštrujú sa tak **významné sociálno-ekonomické prínosy pre rybárske flotily EÚ, ktoré vyplývajú z ochrany populácií a energetickej efektívnosti**.

Očakáva sa, že rybárska flotila EÚ pokryje svoje prevádzkové náklady a zachová úroveň zamestnanosti v roku 2023, ale z finančného hľadiska zostane zraniteľná. Táto zraniteľnosť je spôsobená vysokou energetickou náročnosťou a závislosťou od fosílnych palív. V iniciatíve energetickej transformácie[25] sa navrhuje viacero opatrení určených na pomoc odvetviu, aby urýchlilo svoju energetickú transformáciu a dosiahlo cieľ klimatickej neutrality do roku 2050. V iniciatíve sú zahrnuté opatrenia na usmernenie členských štátov, ako môžu čo najlepšie využiť finančné prostriedky, ktoré sú dostupné v rámci Európskeho námorného rybolovného a akvakultúrneho fondu (ďalej len „ENRAF“)[26], s cieľom podporiť dosiahnutie energetickej transformácie.

V snahe zmierniť bezprostredné dôsledky, ktorým EÚ čelila v roku 2022 z dôvodu vojenskej agresie Ruska voči Ukrajine, Komisia v roku 2022 urýchlene prijala opatrenia na aktiváciu Európskeho námorného a rybárskeho fondu (ďalej len „ENRF“)[27] a ENRAF na vykonávanie podporných krízových opatrení[28]. Pokiaľ ide o ENRF, 14 členských štátov pokročilo s úpravami svojich operačných programov, aby uvoľnili túto podporu. Podporu možno skombinovať s inými krízovými balíkmi, konkrétne s dočasným krízovým rámcom pre opatrenia štátnej pomoci[29], na základe ktorého sú pre spoločnosti pôsobiace v odvetví rybolovu a akvakultúry do konca roka 2023 k dispozícii prostriedky do výšky 300 000 EUR.

5. POVINNOSŤ VYLODIŤ ÚLOVKY

Výskumné projekty a spolupráca medzi všetkými zainteresovanými stranami priniesli cenné poznatky o riadení odhadzovania úlovkov v rámci pravidiel upravujúcich povinnosť vylodiť úlovky a o spolupráci so zainteresovanými stranami. Vďaka nim sa rozšírili poznatky

[25] Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o energetickej transformácii odvetvia rybolovu a akvakultúry EÚ, [COM(2023) 100 final].

[26] Nariadenie (EÚ) 2021/1139.

[27] Nariadenie (EÚ) č. 508/2014.

[28] Nariadenie (EÚ) 2022/1278 a vykonávacie rozhodnutie Komisie (EÚ) 2022/500.

[29] Oznámenie Komisie – Dočasný krízový rámec pre opatrenia štátnej pomoci na podporu hospodárstva v dôsledku agresie Ruska proti Ukrajine (2022/C 131 I/01).

o (zmierňujúcich) nástrojoch, o situácii v oblasti výlovu v rôznych oblastiach rybolovu a morských oblastiach a o tom, ako sa vyhnúť nechceným úlovkom formou selektívnejšieho rybárskeho výstroja alebo techník, opatrení špecifických pre danú oblasť alebo čas alebo zákazu rybolovu v reálnom čase.

Fondy **ENRF a ENRAF** (s vysokou mierou pomoci z verejných zdrojov) poskytujú podporu pri vykonávaní povinnosti vyloďiť úlovky. Členské štáty na konci roka 2022[30] vybrali 5 160 operácií, pre ktoré boli z ENRF na povinnosť vyloďiť úlovky vyčlenené prostriedky v celkovej výške 180,7 milióna EUR (v predošlom roku to bolo 4 762 operácií, pre ktoré boli vyčlenené prostriedky vo výške 169,2 milióna EUR). Cieľom väčšiny operácií bolo zvýšiť pridanú hodnotu alebo kvalitu nechcených úlovkov[31], znížiť vplyv rybolovu na morské prostredie a odstrániť odhadzovanie úlovkov[32].

Opatrenia členských štátov na monitorovanie a presadzovanie povinnosti vyloďiť úlovky sú však naďalej nedostatočné. V dostatočnej miere sa nezmierňujú hlavné riziká týkajúce sa povinnosti vyloďiť úlovky, medzi ktoré patrí napríklad nezákonné a nezdokumentované odhadzovanie úlovkov počas rybolovu na mori. Je potrebné predchádzať súčasným stimulom nedodržiavať predpisy[33] prostredníctvom monitorovania a presadzovania a odrádzať od týchto stimulov. V nariadení o SRP sa uznávajú ťažkosti pri plnení povinnosti vyloďiť úlovky v zmiešanom rybolove, pri ktorom je prítomných viacero druhov, pri ktorom je pravdepodobné, že sa ulovia rôzne druhy v rámci tej istej rybolovnej operácie, a pri ktorom sú dostupné nástroje ako výmena kvót.

V súčasnosti členské štáty väčšinou využívajú tradičné techniky monitorovania[34], ktoré nie sú postačujúce[35]. Parlament a Rada sa nedávno dohodli na revidovanom systéme kontroly rybolovu na základe návrhu Komisie, najmä pokiaľ ide o zavedenie povinného používania nástrojov na diaľkové elektronické monitorovanie (ďalej len „REM“). Európska agentúra pre kontrolu rybárstva pomáha členským štátom pri príprave operačných plánov REM pre pilotné projekty na regionálnej a vnútroštátnej úrovni a pri určovaní najlepších možných stratégií na monitorovanie dodržiavania predpisov.

Nedostatočné dodržiavanie predpisov, nezdokumentované odhadzovanie úlovkov a nesprávne nahlasovanie úlovkov oslabujú presnosť údajov o úlovkoch (vylodené úlovky, nechcené úlovky a odhodené úlovky) a podávanie správ, ktoré slúžia na podporu kvality vedeckých

30 Správu o vykonávaní ENRF za rok 2022 uverejní Generálne riaditeľstvo pre námorné záležitosti a rybárstvo.

31 Článok 42 nariadenia o ENRF.

32 Článok 38 a 39 nariadenia o ENRF.

33 Patrí medzi ne nezákonné a nezdokumentované odhadzovanie úlovkov s cieľom vyhnúť sa pozastaveniu rybolovu, maximalizovať zisk (umelé zvyšovanie ceny) a znížiť náklady na manipuláciu s úlovkami nízkej hodnoty a na ich skladovanie.

34 Napríklad inšpekcie na mori, inšpekcie pri vylodení, analýza údajov a letecké monitorovanie.

35 Niekoľko členských štátov súhlasilo s účasťou na pilotnom projekte REM koordinovanom agentúrou EFCA s cieľom získať najlepšie postupy v oblasti kontrol REM (jedno alebo dve plavidlá na členský štát). Dánsko využíva REM vo flotile zameranej na homáre v oblasti Kattegat a Holandsko vykonáva systém plne zdokumentovaného rybolovu v prípade niekoľkých plavidiel v Severnom mori. Ani jeden z týchto projektov sa nevyužíva na účely kontroly a presadzovania.

odporúčaní. Členské štáty a Komisia v roku 2023 spolupracujú s Vedeckým, technickým a hospodárskym výborom pre rybárstvo (ďalej len „STECF“) na preskúmaní výnimiek z povinnosti vylodiť úlovky na účely zlepšenia údajov. Komisia okrem toho zrealizovala štúdiu prostredníctvom agentúry CINEA[36], ktorá monitorovala vykonávanie povinnosti vylodiť úlovky, ktorá sa vzťahuje na rybolovy členských štátov v Baltskom mori, Severnom mori a západných vodách Atlantiku. Je nevyhnutné zlepšiť monitorovanie a presadzovanie s cieľom zabezpečiť presnosť údajov o úlovkoch, keďže vedeckí pracovníci využívajú údaje nahlásené v rybárskych denníkoch a zhromaždené na základe rámca pre zber údajov[37] v záujme posilnenia vedeckých odporúčaní. Ako sa zdôrazňuje v oznámení Komisie týkajúcom sa SRP[38], presnosť údajov je nevyhnutným prvkom z hľadiska hodnotení, ktoré pomáhajú Komisii pri rozhodovaní, či by opatrenia EÚ mali pokračovať alebo by sa mali upraviť.

6. HLAVNÉ MYŠLIENKY A SMEROVANIE TÝKAJÚCE SA NÁVRHOV RYBOLOVNÝCH MOŽNOSTÍ NA ROK 2024

6.1. Kľúčové kroky pri stanovení rybolovných možností na budúci rok

Komisia bude pri svojich návrhoch týkajúcich sa rybolovných možností na rok 2024 vychádzať z vedeckých odporúčaní vydaných radou ICES a výborom STECF, pričom zohľadní ekosystémy, z rozhodnutí prijatých počas medzinárodných rokovaní s tretími krajinami, z rozhodnutí prijatých regionálnymi organizáciami pre riadenie rybárstva v roku 2023 a zo sociálno-ekonomickej analýzy.

Komisia začlení do svojich prvých návrhov čo najviac populácií s ohľadom na potrebné včasné vypracovanie vedeckých odporúčaní.

Komisia vyzýva členské štáty a zainteresované strany, aby posúdili vedecké odporúčania hneď, ako budú verejne dostupné. Zainteresované strany môžu poskytovať odporúčania aj prostredníctvom poradných rád, vnútroštátnych orgánov či individuálne.

Komisia začne v októbri uskutočňovať rozličné konzultácie so Spojeným kráľovstvom, s Nórskom a ďalšími pobrežnými štátmi a pokúsi sa ich ukončiť včas na to, aby mohla zapracovať výsledok do decembrového zasadnutia Rady.

Komisia bude okrem stanovovania rybolovných možností počas roka pracovať na dosiahnutí pokroku v dohodách o spoločnom využívaní výrazne rozšírených populácií s tretími krajinami, s ktorými v súčasnosti takéto dohody neexistujú, s cieľom zabezpečiť udržateľný výlov spoločne využívaných populácií.

---

36 https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/89868cc6-015f-11ec-8f47-01aa75ed71a1.

37 Nariadenie (EÚ) 2017/1004.

38 Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade – Súčasnosť a budúcnosť spoločnej rybárskej politiky: Pakt o rybárstve a oceánoch v záujme udržateľného, inovatívneho a inkluzívneho riadenia rybárstva založeného na vede, COM/2023/103 final.

6.2. Stanovenie rybolovných možností pre rôzne morské oblasti

V prípade populácií v **Baltskom mori, oblasti Skagerrak/Kattegat a Atlantiku**, ktoré riadi len EÚ, Komisia navrhne kvóty v súlade s MSY, keď toto odporúčanie bude k dispozícii. V prípadoch, keď plány riadenia poskytujú väčšiu flexibilitu pri stanovovaní obmedzení výlovu, Komisia môže navrhnúť použitie horného rozsahu MSY pre zdravé populácie pod podmienkou, že vo vedeckom odporúčaní sa to považuje za potrebné na dosiahnutie cieľov v rámci viacročných plánov, a to najmä pre zmiešaný rybolov. Pokiaľ ide o populácie, pri ktorých vedecké odporúčania navrhujú nulový výlov alebo v prípade ktorých sa biomasa znížila tak veľmi, že nedosahuje bezpečný limit, Komisia navrhne nápravné opatrenia na obnovu populácií, ako sa uvádzajú v každom viacročnom pláne. Opatrenia zameria na to, aby sa pre ďalšie kľúčové populácie čo najskôr získalo úplné vedecké hodnotenie MSY.

Pokiaľ ide o povinnosť vylodiť úlovky, z odporúčania rady ICES v prípade potreby vyradí výnimky *de minimis* alebo výnimky z dôvodu vysokej miery prežitia. Komisia ďalej vyhodnotí pokrok členských štátov pri vykonávaní súčasných opatrení na zníženie vedľajších úlovkov, ktoré sprevádzajú prijaté TAC len pre nezamedziteľné vedľajšie úlovky s cieľom zmierniť potenciálne pozastavenie rybolovu.

Komisia plánuje podľa možnosti prejsť na systém viacročných TAC pre populácie riadené len zo strany EÚ. Rybárske podniky EÚ tak zlepšia efektívnosť a predvídateľnosť, pokiaľ ide o populácie vybrané v úzkej konzultácii s členskými štátmi, so zainteresovanými stranami a s radou ICES. Od členských štátov sa vyžaduje, aby poskytli zoznam prioritných populácií, v prípade ktorých odporúčajú dvojročné TAC. Komisia po posúdení požiada radu ICES, aby vyhodnotila identifikované populácie:

i) v kontexte kritérií viacročných odporúčaní rady ICES;
ii) z hľadiska uskutočniteľnosti viacročných odporúčaní a
iii) z hľadiska možných dôsledkov takýchto viacročných odporúčaní.

V prípade spoločne využívaných populácií so **Spojeným kráľovstvom, s Nórskom a ďalšími pobrežnými štátmi** EÚ bude naďalej vychádzať z najlepších dostupných vedeckých odporúčaní, pričom sa bude usilovať stanoviť rybolovné možnosti v súlade s MSY. EÚ bude následne monitorovať spoločné záväzky EÚ a Spojeného kráľovstva v rámci Osobitného výboru pre rybolov s cieľom dosiahnuť udržateľný rybolov a udržateľné hospodárenie so spoločne využívanými populáciami. Bude monitorovať podobné záväzky v trojstrannom rámci (EÚ, Spojené kráľovstvo, Nórsko) a v snahe o udržateľné a komplexné dohody o spoločnom využívaní populácií v prípade pobrežných štátov. Toto úsilie je súčasťou vonkajšieho rozmeru spoločnej rybárskej politiky a týka sa približne 70 % všetkých TAC stanovených v severovýchodnom Atlantiku. Komisia sa bude usilovať zlepšiť spoluprácu a atmosféru v rámci týchto konzultácií.

V prípade **Stredozemného mora a Čierneho mora** je nevyhnutné, aby členské štáty pokračovali v dosahovaní cieľov viacročného plánu pre západnú časť Stredozemného mora a v rámci stratégie komisie GFCM do roku 2030. Komisia vyzýva členské štáty, aby vykonávali sprievodné opatrenia v rámci programov ENRAF. Keďže toto je posledný rok prechodného obdobia viacročného plánu, cieľom návrhu týkajúceho sa rybolovných možností

bude úplná realizácia, aby sa MSY v prípade všetkých populácií dosiahol najneskôr do 1. januára 2025, a to na základe celostného prístupu. Predovšetkým by sa mali zaviesť dostupné nástroje riadenia a kompenzačné mechanizmy na zlepšenie selektívnosti rybárskeho výstroja a stanovovania oblastí zákazu rybolovu. Výbor STECF každoročne vyhodnocuje vykonávanie viacročného plánu. Komisia okrem toho začala pracovať na jednotlivých aspektoch udržateľnosti v súvislosti s podávaním správ v júli 2024, ktoré sa budú týkať výsledkov a vplyvu plánu na dotknuté populácie a oblasti rybolovu.

Spoločné hospodárenie s populáciami je dôležité aj z hľadiska zabezpečenia udržateľnosti v medzinárodných vodách a zaistenia rovnakých podmienok v Stredozemnom mori a Čiernom mori. Na tento účel sa do návrhu týkajúceho sa rybolovných možností v roku 2024 zahrnú opatrenia vyplývajúce z už platných opatrení komisie GFCM a dodatočné opatrenia, ktoré sa príjmu na výročnom zasadnutí komisie GFCM v novembri. Pokiaľ ide o druhy z Čierneho mora, Komisia navrhne TAC a kvóty pre kalkana veľkého v súlade s opatreniami, ktoré sa príjmu na výročnom zasadnutí, ako aj pre šprotu severnú.

Pokrok, ktorý sa dosiahol v Stredozemnom mori a Čiernom mori, musí pokračovať a urýchliť sa v rámci konferencie komisie GFCM na vysokej úrovni, ktorá sa uskutoční 3. – 4. októbra 2023 na Malte. Všetky členské štáty musia naďalej vykonávať opatrenia na dosiahnutie udržateľnosti populácií, keďže to predstavuje základ odolného odvetvia rybolovu a ochrany ekosystémov v týchto morských oblastiach.

Vzhľadom na potrebu zlepšenia ochrany **úhora európskeho**, ako aj dôkladného monitorovania vykonávania rybolovných možností na rok 2023 a posúdenia opatrení pre morské vody na rok 2024 Komisia vyzýva členské štáty, aby zlepšili svoje plány riadenia rybolovu úhora na základe nariadenia o úhoroch v súlade so svojimi povinnosťami v oblasti životného prostredia[39]. Je dôležité zintenzívniť opatrenia vo vnútrozemských vodách na vytvorenie rovnakých podmienok, pretože miera úmrtnosti úhora vo vnútrozemských vodách je vysoká a vyžaduje si bezodkladné nápravné opatrenia. Komisia GFCM v súčasnosti pracuje na budúcich dlhodobých plánoch riadenia, ktoré budú určené predovšetkým pre úhora európskeho a koryfénu veľkú, keďže opatrenia, ktoré sa na ne v súčasnosti vzťahujú, končia v roku 2023.

7. ZÁVER

Udržateľnosť rybolovu EÚ sa v roku 2022 zlepšila. Situácia je však naďalej náročná v Baltskom mori, kde sa v dôsledku rôznych tlakov zmenšujú niektoré predtým dôležité komerčné populácie. Zmena klímy ovplyvňuje ľudské činnosti, intenzitu tlakov a niektoré aspekty stavu, ako aj prepojenia medzi nimi. Na riešenie situácie v Stredozemnom mori a Čiernom mori sa vyžaduje viac opatrení a silnejší záväzok.

Návrhy Komisie týkajúce sa rybolovných možností na rok 2024 budú mať za cieľ umožniť obnovu populácií a skonsolidovať populácie rýb, ktoré dosiahli udržateľnú úroveň. Posilní sa tým odolnosť rybárov. Dôležité je ďalšie vykonávanie právnych predpisov EÚ členskými

[39] COM(2023) 102.

štátmi, ako aj nepretržité úsilie Komisie o opatrenia na riešenie ďalších tlakov na populácie rýb. EÚ bojuje proti znečisťovaniu morí prostredníctvom viacerých legislatívnych a politických iniciatív v širšom rámci akčného plánu nulového znečistenia[40].

Ako sa uvádza v balíku v oblasti rybárstva a oceánov, v súčasnosti potrebujeme silnejší záväzok, aby boli naše morské oblasti a európsky rybolov pripravené na budúcnosť. Prosperujúce odvetvie rybolovu je kľúčom na ochranu európskych pobrežných komunít a na riadenie prechodu na udržateľnejšie potravinové systémy.

Komisia vyzýva členské štáty, poradné rady, zainteresované strany a verejnosť, aby do 31. augusta 2023 poskytli spätnú väzbu k tomuto oznámeniu.

[40] Patrí medzi ne stanovenie obmedzení morského odpadu, podmorského hluku, živín a znečisťujúcich látok podľa rámcovej smernice o morskej stratégii a vykonávanie opatrení na ich dosiahnutie [COM(2021) 400 final].

PLÁNOVANÝ HARMONOGRAM ČINNOSTI[41]

Kedy	**Čo**
Máj – november 2023	vedecké odporúčania rady ICES
Jún – koniec augusta 2023	verejná konzultácia o oznámení
Koniec augusta 2023	prijatie návrhu týkajúceho sa rybolovných možností pre Baltské more Komisiou
Október – december 2023	výročné konzultácie o rybolovných možnostiach so Spojeným kráľovstvom, so Spojeným kráľovstvom a s Nórskom, s Nórskom
Polovica septembra 2023	prijatie návrhu týkajúceho sa rybolovných možností pre Stredozemné more a Čierne more Komisiou
Október 2023	zasadnutie Rady týkajúce sa rybolovných možností pre Baltské more konzultácie s pobrežnými štátmi o výrazne rozšírených populáciách v severovýchodnom Atlantiku
Koniec októbra 2023	prijatie návrhu týkajúceho sa rybolovných možností pre Atlantik/Severné more Komisiou
7. – 11. november 2023	výročné zasadnutie komisie GFCM
1. december 2023	odporúčania výboru STECF týkajúce sa posudzovania a riadenia populácií
December 2023	zasadnutie Rady týkajúce sa rybolovných možností pre Atlantik/Severné more zasadnutie Rady týkajúce sa rybolovných možností pre Stredozemné more a Čierne more

[41] Pokiaľ ide o populácie, ktoré regulujú regionálne organizácie pre riadenie rybárstva vo vodách EÚ a v určitých vodách nepatriacich EÚ, rybolovné možnosti sa prijímajú po výročnom zasadnutí regionálnych organizácií pre riadenie rybárstva prostredníctvom revízie nariadenia Rady, ktorým sa stanovujú rybolovné možnosti.